

DE GOUDMEREL.

Mijn eerste herinneringen betreffende de goudmerel gaan terug tot het grijs verleden, zou ik haast zeggen. Maar een halve eeuw bijna is het toch wel geleden, dat op een mooien zomeravond de mare door het dorp ging, dat in een der hooge iepen bij het kerkhof een goudmerelnest zat. Velen gingen er heen, opgeschoten jongens en meisjes en kinderen, want dat gold voor iets wonderbaars, mooier en kunstiger dan menschenhanden zouden kunnen maken. Stel je voor, een mandje, hangende aan een boomtak en dan een vogelnest, vervaardigd met behulp van geen andere werktuigen dan een snavel en pooten. Wel vijftig oogden tuurden in den takkenwirwar van de breede iepenkruin en allen zagen het ten slotte, of hielden zich alsof. In mijn kinderlijke onschuld zei ik maar, dat ik het ook zag, ja hoor, net een mandje, met een hengseltje hangend aan een tak. Ze hadden immers gezegd, dat het een mandje was en bij een mandje behoort eenmaal een hengseltje.

Vele jaren later kreeg ik werkelijk een goudmerelnest van dichtbij te zien. De jachtopziener had het met den tak, waaraan het bevestigd zat, voor me meegebracht. Toen de bladeren vielen, kwam het bloot. Het legendarische hengseltje verviel bij den eersten oogopslag. Maar overigens mocht men het toch met recht een mandje noemen. Als zoodanig hing het, wel niet wiegelend, of slingerend, tusschen twee vingerdikke takken, die een gaffel vormden. En knoop- en vlechtwerk waren duidelijk te onderscheiden, v.n.l. om de takken heen. Een kunstwerk was het, dat is zeker.

Weer jaren daarna maakte ik van zeer nabij kennis met nest en bewoners beide. 't Was in mijn felle dagen van foto-maniak.

Al wat op den grond broedde stond al op de plaat. Ik moest het nu in de hoogte gaan zoeken en de goudmerel was en om zijn home en om zijn veerenkleed al een zeer gewild object. Ook in deze had ik het met mijn woonplaats getroffen. Het tot Noordgouwe behoorende Schuddebeurs toch leverde me in zijn bosschen een schat van boschvogels en elk der buitens „Mon Plaisir”, „Heesterlust”, „Veelzicht”, „Rustenburg”, „Buitenrust” en „Villa Maja” herbergde elk jaar minstens één wielewalenpaar. Een tuinknecht maakte ik tot mijn vrouwde en eerlang was een nest met jongen gevonden, ongeveer half Juni. De jongen had natuurlijk een nest gezocht, dat niet hoog in een boom, maar in het lagere hakhout zat. Want hierin kon men het even vaak vinden als in een boomkruin. En niet zoo zelden treft men het dan aan in een tak, die over een boschpad hangt. De vogel schijnt dus een eenigszins open plek te kiezen.

Het fotografeeren viel niet mee. Wel kreeg ik de vogels zonder veel omslag te maken, wat camera en schuiltent betreft, bij het nest, maar de resultaten bevredigden me niet. En dat laat zich verklaren. De vogels van 't vlakke veld krijgt men in den regel zonder erg storenden achtergrond op de plaat, en dan, men heeft het volle licht. Maar in het bosch gaat de vogel allicht voor een gedeelte schuil tusschen takken en bladeren. En het groen absorbeert ontzaglijk veel licht. Ook had ik nog geen kleurgevoelige platen, zoodat op den afdruk de vogel éékleurig, egaal zwart werd. Een volgend jaar bedierven regendagen mijn kans, dan werd weer geen geschikt nest gevonden of de jongen gingen bij mijn komst het nest uit. In 't kort, de goudmerelkierij werd een aaneenschakeling van teleurstellingen, zoodat ik het uitstelde tot den tijd, dat ik al het gemakkelijkere verkregen zou hebben. En zoo zou dan in Juni van 1933, de goudmerel er aan gelooven.

De eigenaar van de eendenkooi onder Oosterland (Z.), Baron Schimmelpenninck van der Oije had me verteld, dat in het houtgewas van de kooi elk jaar een goudmerel broedde. Hooge boomen stonden er niet veel, dus de kans was groot, dat het nest in het hakhout zitten zou. Op een Zaterdagavond, begin Juni, deed ik op weg naar huis even de kooi aan, om een onderzoek in te stellen. De kooiker zei me, dat hij ook nu weer de vogels geregeld hoorde en wees me ook in welke richting. We gingen met z'n tweeën dien kant op en jawel, de vogels openbaarden zich al dadelijk. Nu ging het er om, het nest te vinden. Toen we een der pijpen van den put naderden, begon

een der vogels het krakend, knarsend geluid te maken, dat me nog zoo bekend was van mijn vorige ontmoetingen met wielewalen, wier nest ik nabij kwam. We waren dus een heel eind in de goede richting. De kooiker ging links en ik rechts en nog geen tien passen had ik gedaan, of ik zag het nest hangen aan een neerhangenden eschdoorntak, mooi, licht uitkomend tegen het groen van de groote, handnervige bladeren, die zich er beschermend overheen spreidden. Een schitterende gelegenheid: goed en wel op manshoogte en op een ietwat ijle plek in 't bosch. Er lagen vier eieren in, helder wit met zwarte spikkels. 't Was de eerste maal, dat ik ze zag. „k Zal wachten met fotografeeren tot er jongen in zijn,” zei ik tegen den kooiker. „Volgende week zijn de eieren uit, dan is 't hun tijd: tusschen tien en twintig Juni hebben ze jongen, die ervaring heb ik steeds opgedaan.”

Foto J. Vijverberg.

Goudmerel bij de jongen.

We lieten het nest, dat ditmaal bijna uitsluitend eendenvetjes als bouwstoffen bevatte, verder met rust en trokken af. 't Was een succes, te grooter, waar ik er zeker van mocht zijn, dat verstoring door menschenhanden uitgesloten zou zijn. Een veiliger oord dan een eendenkooi immers is wel niet denkbaar.

Den Vrijdagavond d.a.v. na schooltijd reed ik naar de eendenkooi, om te zien, of er al jongen in het nest waren en zoo ja, den tak wat lager te halen en de quaestie schuilhut op te lossen. Het nest bevatte inderdaad vier jongen, naar schatting een dag of drie oud. Ik verwijderde de meest hinderlijke bladeren, bond met een touw den tak vast, zoodanig, dat het nest op minder dan manshoogte kwam te zitten en haalde de dikke, sterk bebladerde takken in het rond zoo laag mogelijk neer, om wat meer licht te krijgen. Daarna de schuilhut. De groene katoenen tent stond al jaren op nonactief. Zoo eenigszins mogelijk kruip ik in den grond of in het struweel. Een toevallige omstandigheid kwam me te hulp. Het nest lag een meter of tien van een der pijpen van de kooi af en het gangpad langs de schutting van de pijp lag ruim een meter beneden

den boschgrond. Een stuk van een meter lengte tusschen dezen en de schutting werd met takken en riet overdekt, terwijl een rijkdom van weelderig ontwikkelde brandnetels verder voor voldoende afsluiting zorgde. De schuilplaats was klaar. Nu nog even een paaltje in den grond geslagen, waarop het toestel zou komen en de voorbereidende maatregelen waren getroffen. Onder die bedrijven door hadden de oude vogels zich zeer rustig gehouden; slechts af en toe klonk het krakend geluid. Ik had alle hoop tegen den volgenden dag. Daar mijn Zaterdagvoormiddag altijd tot half één bezet is, zat ik eerst om twee uur in mijn cel tusschen de brandnetels te turen naar het nest. Weldra hoorde ik den lokroep van een der ouden en 't duurde niet zoo heel lang, of hij zat bij het nest. Ik genoot bij den aanblik van het fraai geteekende dier. 't Was het mannetje; de vleugels waren zwart, de overige deelen hoog helder geel. De vogel was rustig en voerde op zijn gemak de jongen, vloog ook niet weg, toen de sluiterschijf rondvloog. Ik bleef nog even zitten. Daar kwam het wijfje met een insect in den snavel. Het mannetje nam dit over en gaf het aan de jongen. De ouders zaten nu beiden bij het nest en 't verschil in veerenskleed was zeer opvallend; de vleugels van het wijfje waren vaal, groen zwart, terwijl ook het geel met groen vermengd was. De man-wielewaal vloog weg, de moeder ging de jongen koesteren. Ik liet dit een minuut of tien toe, omdat ik dit niet overbodig vond, daar sinds mijn komst in het bosch de jongen „bloot” gelegen hadden. Eindelijk dan kwam ik te voorschijn om de zaak voor een nieuwe opname gereed te maken. Ik werkte toen met films en belichtte er dien namiddag vijf: een der opnamen zou zelfs beide vogels bij het nest te zien geven. Ik merkte op, dat, in tegenstelling met andere zangers, het mannetje vaker bij het nest kwam dan het wijfje en dat dit laatste vaak met voer in den snavel op eenigen afstand van het nest in een tak bleef zitten, tot het mannetje den buit overnam en aan de jongen bracht. Daar ik in de meening verkeerde, dat alle twaalf films van het pak belicht moesten zijn voor ik kon ontwikkelen, liet ik Zaterdagavond de zaak onaangeroerd en ging Zondagmorgen vroeg vol moed naar de eendenkooi, om de overige zeven films te verwerken. Nu, dit gebeurde ook en 's avonds dook ik in de donkere kamer met niet minder dan twaalf opnamen . . . , om er een uur later diep teleurgesteld weer uit te komen. Geen enkele gaf een eenigszins draaglijk negatief. Nu moest ik tot mijn groote schade ervaren, wat fotografeeren in het bosch wil zeggen, al was het dan ook op een „lichte” plek. Een enkele film, die dan nog een vogelbeeld liet zien, gaf toch geen spoor van verschil tusschen geel en zwart, zoodat ik kleurgevoelige platen moest hebben met geelfilter.

Den volgenden Zaterdag had ik het uitgezochtste en lichtsnelste materiaal, dat ik krijgen kon, sneed en brak nog wat takken weg en slaagde dien middag en den daaropvolgenden Zondag dan toch in zooverre, dat ik den lezers een afbeelding kan voorhouden. De vogels betoonden zich werkelijk niet schuw. Kwam ik uit mijn loopgraaf, dan knarsten ze even en vlogen om voer. Ze wisten zeer goed waar ik verborgen zat en één keer heeft het mannetje dan toch een half uur lang, nauwelijks twee Meter boven mijn hoofd zitten „kraken”, gedurende welken tijd ook het vrouwtje niet bij het nest kwam, zoodat ik ten slotte in arren moede de vogels door mijn verschijnen afleiding moest geven. Weer in mijn hol teruggekeerd, zag ik ze weldra bij het nest om te voeren.

Hoewel zoo rijk aan teleurstellingen gaf het wilewalegezin me een genotvolle ontspanning. Den volgenden Vrijdag, 1 Juli, was het nest leeg. Ik nam het mee naar huis als souvenir.

J. VIJVERBERG.